

## PAŽINTINĖS KELIONĖS GAMTAMOKSLINIAME UGDYME

### Dainius Statkevičius

Kauno „Vyčio“ katalikiška vidurinė mokykla, Lietuva

El. paštas: *dainiukas0219@gmail.com*

#### Ivadas

Pastaraisiais metais yra skatinama gamtamokslinių mokomųjų dalykų pamokas organizuoti netradicinėse aplinkose, tam panaudojant žaliasias aplinkas. Tačiau nekiekviena mokykla gali paprastai pasinaudoti minėtomis galimybėmis, ne visuomet tai pavyksta suderinti su mokyklos ugdymo procesu. Todėl tikslinga būtų pažintines keliones integruoti į gamtamokslinį ugdymą. Daugelis mokinių mėgsta keliauti, todėl tokia veikla jiems yra priimtina. Daugelis kelionių organizatorių gali pasiūlyti parengtas kelionių programas tiek Lietuvoje, tiek užsienyje.

Pažintines keliones rekomenduojama organizuoti patiems mokytojams ar pasitelkiant kelionių organizatorių pagalba. Pačių organizuotos ir pravestos pažintinės kelionės duos geriausią laukiamą rezultatą. Todėl net ir kitų ar kelionių agentūrų parengtas kelionių programas būtina koreguoti, atsižvelgiant į mokinių ir savo pageidavimus, keliamus tikslus. Pažintinėse kelionėse galima integruoti keletą mokomųjų dalykų: biologiją, istoriją, geografiją, užsienio kalbas, menus. Specifinėse ar tikslinėse pažintinėse kelionėse galima kitų mokomųjų dalykų integracija (chemijos, fizikos ir pan.) Todėl jos organizavimas gali būti kelių mokytojų komandinis darbas. Pažintines keliones galima organizuoti visų amžiaus grupių mokiniams: vienos dienos kelionės Lietuvoje pradinį klasių mokiniams, vienos ar kelių dienų kelionės užsienyje 5 – 12 klasių mokiniams. Tačiau minėtos veiklos organizavimas turi ir savo trūkumų. Pirmiausia, tai mokiniams kainuoja, todėl pasitaiko atvejų, kad pažintinėse kelionėse dalyvauja tie, kurie gali, o ne tie kuriems verta. Antra, ne visi pedagogai turi pakankamai patirties, todėl dažnai pasirenkamos kelionių organizatorių parengtos programos, kurios ne visuomet atitinka mokinių poreikius. Tačiau tinkamai organizuotos pažintinės kelionės gali būti puiki alternatyva pamokoms netradicinėje aplinkoje.

#### Pažintinių kelionių organizavimo metodika

Pažintinės kelionės organizavimas prasideda nuo idėjos, programos sudarymo. Būtina atkreipti dėmesį, kad programos negalima perkrauti lankomais objektais ir sausa informacija. Mokiniams geriau tinka 2 – 3 lankomi objektai ir geriausia, kad jie būtų skirtingi. Galima pateikti pavyzdį: lankant Koperniko mokslo centrą Varšuvoje, kitas objektas tikty zoologijos sodas, o ne Karališkieji rūmai. Vieno objekto lankymas gali trukti ne daugiau 1–2 akademinės valandas. Ekskursijos trukmė neturi viršyti 2 akademinę valandą, o prireikus daugiau laiko, būtina daryti pertrauką. Ekskursijų metu stengtis vengti sausų faktų, datų ir pan. Mokiniai geriau priima

informaciją, kuri nėra tradicinė, pagal galimybes paremta legendomis ar įdomiais faktais, istorinius laikotarpius geriau minėti amžiais. Rengiant programą, būtina įvertinti laiką, kurio reikės objektams pasiekti, atkreipti dėmesį į Europos Sąjungos reikalavimus dėl vairuotojų darbo ir poilsio režimo. Esant ilgesniems važiavimams, pageidautina mokiniams organizuoti kokią nors veiklą, kuri gali būti susijusi ir su vykdomos kelionės programa. Taip pat programoje būtina numatyti ir laisvą laiką, kada mokiniai savarankiškai gali praleisti laiką, taip pat jį skirti asmeniniam pažinimui (susipažinti su tuo, kas jį domina asmeniškai).

Atsakingai būtina parengti pažintinės kelionės sąmatą. Jei pažintinę kelionę organizuoja kelionių agentūra, mokytojui to atlikti nereikės. Tačiau organizuojant pažintinę kelionę savarankiškai patiems, būtina parengti sąmatą, kad pažintinės kelionės kaina mokiniams būtų žinoma iš anksto. Pažintinės kelionės sąmatoje būtina numatyti šias išlaidas: autobuso nuoma, kuro išlaidos, parkavimo ir kelių mokesčiai, viešbučio kaina, kelionės vadovų paslaugas. Papildomai mokami objektai į bendrą pažintinės kelionės kainą neįskaičiuojami. Kadangi nevisur visi mokiniai gal norės dalyvauti, mokamų objektų kainos gali keistis. Todėl mokiniams yra nurodoma, kiek apytikriai kainuos papildomai mokami objektai ir kokią sumą reikia turėti su savimi. Nekorektiška tikslinti ar keisti kainą pradėjus organizuoti mokinių grupę. Su pažintinės kelionės kaina ir programa supažindinami ne tik mokiniai, bet ir jų tėvai (globėjai), nes būtinas jų raštiškas sutikimas, jei pažintinė kelionė truks kelias dienas arba užsienyje.

Prieš išvykstant į pažintinę kelionę būtina: 1. Gauti raštišką tėvų (globėjų) sutikimą; 2. Visus mokinius supažindinti su saugaus elgesio reikalavimais, atsižvelgiant į pažintinės kelionės specifiką; 3. Gauti ugdymo įstaigos vadovo įsakymą, dėl išvykos į pažintinę kelionę. Būtina atkreipti dėmesį, kad mokinių grupes į pažintines keliones gali lydėti mokytojas, turintis kelionės vadovo arba gido licenziją, kurią išduoda Turizmo departamentas.

Kauno „Vyturio“ katalikiška vidurinė mokykla turi patirties, organizuojant panašaus pobūdžio keliones. Tai gali būti pavyzdys, parodantis pažintinių kelionių naudą, Kauno miesto „Vyturio“ katalikiškos vidurinės mokyklos mokinių tradicinė mokslo metų užbaigimo pažintinė kelionė į Slovakiją. Ši kelionė organizuojama jau daugiau nei 10 metų, dalyvauja 5 – 11 klasių mokiniai. Mokiniai susipažįsta su Slovakijos gamta, aplinkosauga (nacionaliniais parkais), tradicijomis, papročiais, šalies istorija, mokosi slovakų kalbos. Taip puikiai integruojami biologijos, istorijos, geografijos, muzikos mokomieji dalykai. Mokiniai gyvena Pieninų nacionaliniame parke, plaukia plaustais gražiausiu Dunajec kanjonu, aplanko Aukštųjų ir Žemųjų Tatrų nacionalinius parkus. Taip mokiniai susipažįsta su parkų augalija, gyvūnija, praplėsdami bioįvairovės bei aplinkosaugos žinias. Lankydami Spiš pilyje mokiniai susipažįsta su istorija ir gali sieti Lietuvos, Lenkijos ir Slovakijos istorijas, gilindami savo istorines žinias. Dalyvaudami vakaronėse susižįsta su papročiais, tradicine virtuve, muzika. Taip pat patys pademonstruoja muzikinius gebėjimus. Bendraudami su vietiniais gyventojais mokiniai pagilina užsienio kalbų žinias (anglų, rusų k.), supranta kalbų mokėjimo reikšmę.

## Apibendrinimas

Pažintinės kelionės – puiki alternatyva pamokoms netradicinėje aplinkoje gamtamoksliniame ugdyme. Tačiau tokio pobūdžio kelionės būtina tinkamai organizuoti. Siūloma nebijoti teigti konkrečius siūlymus kelionių organizatoriams koreguojant programas arba stengtis programas ruošti patiems. Tokio pobūdžio pažintinės kelionės atitiks pedagogų ir mokinių lūkesčius, skatins mokinių norą keliauti ir pažinti. Tikimasi, kad daugiau mokyklų susidomės tokio pobūdžio kelionėmis, kurios bus organizuojamos visų pakopų mokiniams planingai ir siejamos su mokomaisiais dalykais, bei skatins atskirų mokomųjų dalykų integraciją.

### Summary

#### INTEGRATION OF NATURAL SCIENCE LESSONS AND EDUCATIONAL TRIPS

##### Dainius Statkevičius

*Kaunas "Vytyrys" Catholic Secondary School, Lithuania*

Natural Sciences subjects have recently been promoted to be organized in informal environments. It is advisable to integrate Natural Sciences lessons with educational trips which can be arranged individually by teachers or with the help of travel agencies. In the sightseeing tours several subjects can be integrated: Biology, History, Geography, foreign languages, Arts. However, it has and negative aspects: 1. Students have to pay for trips; 2. Because of the lack of experience teachers often choose prepared travel agency's programs which will not always meet the needs of students. Also, it is important, that programs should not be overloaded with sightseeing objects and irrelevant information. It is suitable to offer for students up to 3 different sightseeing objects. Moreover, irrelevant facts, data, etc. should be avoided during the excursions. Students better acquire non-traditional information, for example, various legends. If teacher organizes educational trips by themselves, the estimate of the trips should be prepared and submitted to students in advance. The estimates should include these expenses: bus rent, fuel cost, parking and road taxes, hotel price, a guide's assistance. Additional charged objects should not be included in the total price. Before going on a trip it is necessary to: 1. Obtain parents (guardian) agreement in writing; 2. Familiarize all students with the requirements of safe behaviour; 3. Receive the order for the trip signed by the head of the educational institution. Also, it is very important: groups of students must be accompanied by a teacher, who has a tour leader or a guide license issued by the Department Tourism.

**Key words:** educational trips, students, integration of school subjects.